

2025-06-11

§ 191 2025.053 SN

Riktlinjer - Insatser utan individuell behovsprövning

Ärendebeskrivning

Den 20 maj 2025 tog riksdagen (SoU23) beslut om ny socialtjänstlag och att lagen träder i kraft den 1 juli 2025. Den nya socialtjänstlagen innebär bland annat högre krav på socialtjänsten att arbeta förebyggande, med tidiga insatser och verksamheten ska vara lätt tillgänglig. Kommunerna ges också befogenhet att besluta att insatser kan erbjudas utan individuell behovsprövning.

Möjligheten för socialnämnden att tillhandahålla insatser för personliga behov till enskilda utan individuell behovsprövning syftar till att ge socialtjänsten bättre förutsättningar för att erbjuda tidiga och förebyggande insatser. Genom att tillhandahålla insatser till enskilda på ett förenklat sätt är tanken att socialtjänsten ska nå invånare tidigt och därigenom motverka behov av mer omfattande insatser. Möjligheten syftar bland annat till att ge socialtjänsten ytterligare ett verktyg för att komma i kontakt med enskilda som i dag är svåra att nå. Genom att tillhandahålla insatser utan individuell behovsprövning sänks trösklarna för enskilda att uppsöka och ta emot hjälp. Att den enskilde kan påbörja en insats, när han eller hon är motiverad till förändring, bidrar till sänkta trösklar.

Insatser utan individuell behovsprövning ska vara ett komplement till nuvarande ordning med beslut om insatser. Utförare ska ha en skyldighet att informera om rätten att ansöka om insatser. Insatserna omfattas av krav på dokumentation, men socialnämnden får, om det finns särskilda skäl, bestämma att uppgifter som kan röja den enskildes identitet inte ska dokumenteras vid en insats utan individuell behovsprövning. Ett sådant beslut gäller då alla som deltar i en viss insats.

Förvaltningens yttrande

Förvaltningen har gjort en genomlysning av de insatser som nämnden redan idag erbjuder utan individuell behovsprövning. Det är allmänt riktade insatser som erbjuds på *service* enligt nuvarande socialtjänstlag. Med ny socialtjänstlag tas denna möjlighet bort, då socialnämnden framåt får besluta om såväl allmänt riktade insatser som enskilt riktade insatser. För att nuvarande insatser fortsatt ska kunna erbjudas utan individuell behovsprövning när den nya socialtjänstlagen träder i kraft behöver socialnämnden ta beslut om riktlinjer för insatser utan individuell behovsprövning.

Förvaltningen föreslår också att fler insatser ska erbjudas utan individuell behovsprövning. Detta avser följande insatser, Rådgivning vid våld i nära relation, Boendecoachning för bostadslösa, Krisstöd placerat barn, Efter barnförhöret och Familjebehandling.

Enligt ny socialtjänstlag omfattas alla insatser av dokumentationskrav och uppföljning av genomförandet, vilket inte är fallet idag. I ny socialtjänstlag finns två undantag reglerade, enligt 14 kap. 4 § socialtjänstlagen undantas insatsen rådgivning för uppgifter om personliga förhållanden och enligt 14 kap. 5 § socialtjänstlagen kan socialnämnden om det finns särskilda skäl besluta att uppgifter som kan röja den enskildes identitet, personuppgifter, inte ska dokumenteras.

2025-06-11

Förvaltningen har bedömt att det finns särskilda skäl för att undanta insatser från dokumentationskravet avseende personuppgifter enligt 14 kap. 5 § socialtjänstlagen, vilket framgår i förteckningen av insatser i föreslagna riktlinjer för insatser utan individuell behovsprövning och avser insatser för anhörigstöd och mötesplatser. Bedömning av de särskilda skälen är att skälen för att göra undantag från dokumentationskravet väger tyngre än behoven att kunna följa upp insatsen på individnivå. Utifrån målgruppens behov av anonymitet bedöms det inte lämpligt att dokumentera uppgifter som kan kopplas till enskilda individer. Det bedöms inte heller behövligt utifrån syftet med insatsen.

Förvaltningen har utgått från förarbetena till ny socialtjänstlag för bedömningen av särskilda skäl. Där framgår att vad som utgör särskilda skäl ska bedömas utifrån insatsens syfte och karaktär, ett undantag kan vara motiverat för att öka möjligheten att nå utsatta grupper om de har möjlighet att delta anonymt. Vidare kan undantag vara motiverat när öppna verksamheter är utformade som mötesplatser där det inte är lämpligt eller behövligt att dokumentera personuppgifter.

Förslag på riktlinjer för insatser utan individuell behovsprövning, med förteckning över föreslagna insatser, bifogas.

Beslut

1. Socialnämnden beslutar att riktlinjer för insatser utan individuell behovsprövning gäller från och med 2025-07-01.
2. Socialnämnden beslutar att insatser för anhörigstöd och mötesplatser, enligt förteckning i riktlinjer för insatser utan individuell behovsprövning, undantas från dokumentation av personuppgifter enligt 14 kap. 5 § socialtjänstlagen.

Expedieras till

Förvaltningens enhetschefer

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse- Riktlinjer för insatser utan individuell behovsprövning
- Riktlinjer - Insatser utan individuell behovsprövning